REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare *nr. 30.*
Scrisori nefrancate nu se primesc.— Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următorele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. În Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXV.

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-riĭ de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-riĭ de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-niĭ colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare. Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe trei lunĭ 6 coróne. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 255. **Brașov, Miercurĭ 20 Noemvrie (3 Decemvrie).** **1902.**

Prospecte și temerĭ.

Oficioșii din Pesta anunță, că ministrii Szell și Fejervary s'au întors din Viena și că au călĕtorit împreună în acelaș cupeu. De aicĭ și din împrejurarea, că în ședința de erĭ a camerei au fost vĕduțĭ, șeful cabinetului și ministrul honvediilor, comunicând unul cu altul în cea mai bună înțelegere, se conchide, că nicĭ nu mai póte fi vorba de o încordare între dânșiĭ, prin urmare nicĭ de-o crisă a cabinetului.

Se dice, că Fejervary a raportat Majestățiĭ Sale despre pregătirile făcute pentru desbaterea în plenul camerei a proiectelor militare. Primul ministru, la rândul sĕu, a raportat monarchuluĭ despre afacerile curente. Afară de acésta mergerea sa la Viena se dice a fi avut douĕ scopurĭ: întâiŭ de a se informa ce prospecte au proiectele militare în Austria; al doilea — și acésta e de cea mai mare actualitate — ca sĕ pregătéscă mĕsurile, ce vor fi a se lua în casul acela, când s'ar vota tariful vamal german de parlamentul central din Berlin și când Germania ar denunța încă în anul curent tratatele sele comerciale cu Austro-Ungaria. Este adecă fundată temerea, că într'un asemenea cas monarchia nóstră ar ajunge într'o mare încurcătură în ce privesce cestiunea tarifului autonom și a pactului.

Incât pentru prospectele, ce le ofere situația parlamentară în Austria, ele sunt destul de próste. „Narodni Listy“ dice, că la începutul luĭ Decemvre n. guvernul Koerber încă nicĭ aceea nu o scie, décă va dobêndi votul parlamentuluĭ măcar pentru provisoriul budgetar, necum pentru celelalte proiecte de lege. Primul ministru austriac se vede în pericol de a fi constrîns sĕ aplice éră și § 14 pentru prelungirea provisorie a budgetului, ceea ce însĕ nu-i convine nicĭ-decum, din care causă se încórdă cumplit sĕ resólve cumva cestiunea limbelor. Numita fóie declară, că, décă nu li-se va reda mai întâiŭ limba internă oficială, Cehii nu vor lăsa sĕ se desbată proiectul de lege pentru prelungirea provisorie a budgetului.

Este interesant, că înșișĭ deputații germanĭ au luat acum inițiativa unei încercărĭ de înțelegere cu Cehii și în Austria se aștéptă cu mare încordare resultatul acestei inițiative. Ce propunerĭ vor face Germanii Cehilor în cestiunea limbelor și cum le vor întêmpina cei din urmă? Étă marea întrebare a momentului.

Situația este caracterisată de-ocamdată prin faptul, că deputații germano-boemĭ, invitând la conferența de înțelegere și pe cei din partida pangermană, aceștia au rĕspuns prin președintele lor, că nu vor lua parte la convorbirile, ce urmăresc scopul de a afla o modalitate pentru a concede limba internă oficială cehică; nu vor lua parte cu atât mai vêrtos, cu cât ei pretind stabilirea prin lege a limbei germane ca limbă a statului, pentru „a păstra caracterul german al statului“.

Ce prospecte póte oferi în asemenĭ împrejurărĭ situația parlamentară din Austria pentru un grabnic și neted desnodămênt al cestiunei pactului și tarifului vamal?

Dér nicĭ în ce privesce temerile față cu eventualitatea unei neașteptate denunțărĭ a tratatelor comerciale din partea Germaniei, primul ministru unguresc n'a putut aduce dela Viena nicĭ o liniștire. Și totu-șĭ casul póte deveni critic în deosebĭ pentru Ungaria.

In urma obstrucțiunei, ce-o face oposiția din parlamentul german proiectului de lege al tarifului vamal, se admisese ca și sigur în cercurile competente din Viena și Budapesta, că guvernul german nu va fi în posiție de a denunța tratatul comercial cu monarchia nóstră înainte de sfîrșitul anului acestuia și că prin urmare tratatul cel vechiŭ va continua a rĕmâné în vigóre. Cu acésta se mângâiau guvernele dualiste în fața faptului, că pactul economic dintre ele nu s'a putut încheia până adĭ.

Partidele ce compun majoritatea în Reichstagul german s'au sufulcat însĕ pentru a înfrânge obstrucțiunea minorității social-democratice și au făcut o propunere: ca tóte cele 947 articole ale tarifului vamal sĕ se priméscă *en bloc*, (propunerea Kardorff). Adevĕrat că acéstă propunere a conservativilor a iritat oposițiunea în gradul estrem, încât acésta provócă chiar scene turbulente și scandalóse. Social-democrații fac sforțările cele mai marĭ pentru a împedeca votarea amintitei propunerĭ. Dér în cele din urmă totușĭ vor fi învinșĭ și într'o singură di póte fi primit tariful vamal.

Atuncĭ ar urma denunțarea tratatelor din partea guvernului german și provocarea lui, ca guvernul austro-ungar sĕ reînoiéscă tratatele, ceea-ce însĕ acesta n'ar puté, din causă, că pactul nu e încheiat și tariful autonom austro-ungar nu e încă definitiv stabilit. Dér ar fi monarchia nóstră și economicesce în desavantagiu, căcĭ cu tariful scădut de adĭ ar fi forte păgubită față cu tariful nou urcat al Germaniei.

Crisa pactului ar deveni de-odată deosebit de critică și în mijlocul încurcăturilor interióre de adĭ nu e nicĭ speranță de reculegere mai grabnică.

Informațiunile, ce le-o fi luat Szell la Viena n'au putut fi dér nicĭ în acésta direcțiune îmbucurătóre. Căcĭ cine ar cuteza a crede, că în trei sĕptĕmânĭ s'ar puté aplana între Viena și Budapesta ceea ce nu s'a putut aplana în cincĭ anĭ?

Ludovic Mocsary
despre cestiunea naționalităților.*)

— Urmare. 3. —

Nu pot trece cu vederea rolul meu în cestiunea naționalităților în dietă și în pressă la 1886. Fără modestie pot sĕ spun, așa cred, că deși n'am putut secera resultat practic, pentru cariera mea a avut influență fatală punctul de vedere pentru care am militat; el însĕ a rĕmas în amintirea și mintea patrioților cugetătorĭ. Am spus-o acésta, fiind-că ceea-ce voiŭ releva aicĭ ca fapt marcant și doveditor, stă în legătură cu el.

Naționalitățile, mai ales Românii m'au felicitat atuncĭ cu însuflețire și unanim șĭ-au esprimat părerea, că pe basa vederilor desfășurate de mine se pot crea bune raporturĭ între ei și Maghiarĭ. Și care a fost conținutul concret al vederilor mele? *Trebue respectată, trebue esecutată punctual și cinstit legea de naționalitate din 1868.* Acésta a fost totul. Și eu dic și adĭ, că décă cu prețul acesta ar succede împăciuirea naționalităților în patria nóstră, ne am puté felicita. Ecoul, ce a venit din sînul naționalităților, la pasul meu, orĭ-cât de neînsemnat ar fi el socotit, póte fi privit ca dovadă neînșelătóre, că *„s'ar puté vorbi“* cu naționalitățile, ér față cu pretensiunile lor încă s'ar puté aplica dicerea germană, că omul nu mănâncă așa de fierbinte ceea-ce îșĭ fierbe.

Nu voesc sĕ plictisesc pe cetitor cu recapitularea celor ce le-am spus în dietă la 1886 și carĭ au stărnit mare sgomot, apoi cele spuse în douĕ broșurĭ ale mele apărute în acel an (una: „Kulturegylet“-urile și cestiunea naționalităților, de X. Y; alta „Câteva cuvinte despre cestiunea naționalităților“, de Ludovic Mocsáry), și în scrierea mea „Vechiul nobil maghiar“ apărută la 1889. Țiu însĕ sĕ reînprospĕtez un fapt.

La începutul anilor 80 mĭ-am făcut și eu pelerinagiul la Turin. Mi-a rĕmas viu în memorie un incident din convorbi-

*) A se vedé nr. 251 și 252 ai „Gaz. Trans.“ din a. c.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Carcassa.

De Guy de Maupassant.

(Urmare).

In timp ce familia englesă îșĭ făcea schițe și eu esaminam corabia, începuiŭ o conversație cu fata cea mai mare.

Am aflat de la ea, că ei petrec érna în Biaritz și că au venit acuma la insula Ré pentru a vedé corabia naufragiată. Acești ómenĭ nu aveau nimic din aroganța obicĭnuită la Englesĭ, erau ómenĭ simpli, bunĭ la inimă, puțin cam estravaganțĭ, de soiul acelor ómenĭ doritorĭ de călĕtorii, cu carĭ Englitera inundéză tot pămêntul. Tatăl era înalt, uscățiv, obrajii lui rumenĭ erau încadrațĭ de favorite albe, un adevĕrat viu Sandwich: o felie de șuncă tăiată în forma unei fețe omenescĭ între douĕ bucle de pĕr. Fetele asemenea erau înalte și subțirele, scurte la vorbă, afar' de cea mai mare. Tóte erau frumușele, cea mai mare însĕ era deosebit de atrăgĕtóre.

Ea avea darul de a povesti atât de drăgălaș, de a istorisi, de a rîde, de a înțelege și de a nu înțelege, de a se uita la mine cu ochii ei întrebătorĭ și albaștri — adêncĭ ca apa mărei — de a desemna, de a contempla obiectele, și ér a se apuca de lucru, a dice *„yes“* séu *„no“*, așa că așĭ fi privit'o o vecie.

De-odată îmĭ dise: „Aud un mic sgomot la corabie“.

Mĕ întorseiŭ pe partea de unde venea mișcarea și într'adevĕr audiŭ și eu fórte clar o mișcare deosebită, ușoră, ce se repeta regulat.

Mĕ ridicaiŭ sĕ mĕ uit printr'o crepătură la marea și strigaiŭ tare: marea ne-a surprins! — Se întorsese și ne cuprinsese de tóte părțile.

Indată ne urcarăm pe bord, era deja prea târdiu! Apa ne încunjurase și fugea c'o iuțélă ne mai pomenită spre insulă, dér nu fugea, luneca, se têra și se 'ntindea ca un imens covor. Abia câțĭ-va centimetri acopereau nisipul, dér margine a apei ce se întindea, deja nu se mai putea vedé.

Englesul voia sĕ fugă. L'am reținut. Fuga era imposibilă, din causa multelor găurĭ din nisip, pe carĭ le ocolisem pe drumul nostru spre carcassă, ér acum fără îndoială trebuia sĕ cădem în ele.

In primul moment eram cu toții cuprinșĭ de spaimă și grózä.

Pe urmă începù mica Engleză sĕ surîdă dicênd încet „noi suntem acum sĕracele naufragiate!“

Voiam sĕ rîd, dér frica 'mĭ încecà vorba în gât, o frică teribilă, lașe, care era atât de stupidă, ca flucsul galben dinaintea nóstră. Tóte pericolele la carĭ am fi putut fi espușĭ acolo, 'mĭ veniră în minte, și mai bucuros a-șĭ fi strigat „Ajutor!“ — dér cui?

Cele douĕ Englese mai tinere se acățară de tatăl lor, care privea zăpăcit la marea dinaintea nóstră.

Și nóptea începù sĕ vină așa de repede ca flucsul oceanului, o nópte grea, umedă și ghețósă.

Diseiŭ: „Nu ne rĕmâne alta, decât sĕ persistăm aicĭ pe corabie“, ér Englesul rĕspunse: *„O yes“*.

Și priveam un sfert de oră... o jumĕtate... și nicĭ nu sciu cât de mult, tot la apa galbenă, care se urca din ce în ce mai sus, și care pe terenul din nou cucerit începù sĕ spumege triumfătóre.

Una din fete începù a se plânge că-i e frig, și ne veni în gând sĕ ne scoborîm ceva mai jos, pentru a scăpa de ghețosul vênt, ce tăia ca cuțitul.

Mĕ uitaiŭ printr'o spărtură. Corabia era plină cu apă, trebuia dér sĕ ne tragem la păretele părții dinapoi a corăbiei, care ne mai adăpostea puțin.

Acum eram de-odată cuprinșĭ de-o totală întunecime și stam lipițĭ unul lângă altul, perduțĭ în oceanele de apă și de întunerec. Simțiam lipit de umĕrul meu umĕrul tremurând al micei Englese și audiam forte des cum îi dărdăiau dinții de frig; dér simțiam tot de-odată prin haina ei plăcuta căldură a corpului ei, și acéstă căldură mĕ atingea așa de fermecător ca o sărutare. Nu mai vorbeam nicĭ un cuvênt, ci stam nemișcațĭ și muțĭ ca nisce micĭ animale speriate de-o tempestate și ascunse în vr'o grópă. Și cu tóte astea, cu tótă nóptea, cu tótă primejdia ce ne amenința, simțiam de-odată renăscând în mine un sentiment al fericirei...

rea mea cu Kossuth. Vorbeam despre cestiunea naţionalităţilor; sângele se urcà în faţa marelui patriot, şi dise: *„Nu-mi place sĕ vorbesc despre cestiunea naţionalităţilor“*. Acésta nu se referea la rolul meu modest, căcĭ „cravalul“ provact prin rolul meu, s'a întêmplat câţi-va anĭ mai târdiu. A fost însĕ fórte caracteristică observarea lui din acel punct de vedere, că Ludovic Kossuth era tot aşa de şovinist, ca orĭ care altul, care se laudă cu şovinismul. Décă în cineva, atuncĭ în el (Kossuth) era de sigur conscienţă maghiară, şi décă a simţit cineva, atuncĭ el a simţit vin atacurile şi insultele îndreptate de naţionalităţi contra maghiarimei. Tot din pana acelui Kossuth a apărut la 1885 o minunată serie de articole în „Pesti Napló“, în care el condamnă viu orĭ-ce tendinţă distrugĕtóre de stat, dér în care am putut ceti şi următórele cuvinte memorabile:

„Nimenĭ nu respecteză mai mult decât mine legitimele pretensiunĭ ale naşionalităţilor, nimenĭ nu póte dori mai sincer de cât mine, ca *fiecare naţionalitate din patria nóstră sĕ se desvolte liber şi sĕ-şi cultive cu succes limba şi cultura ei*“.

Şi a mai declarat, că *legea naţionalităţilor nu numai că trebue respectată*, „dér *décă ar mai fi ceva şi peste lege, ce naţionalităţile ar puté cere în mod echitabil*“ — *şi aceea trebue împlinit.*

Sĕ ne imprimăm bine în memorie şi acésta.

N'am nicĭ intenţia sĕ espun amĕnunţit periodul celor din urmă trei decenii al istoricului nenorocitelor neînţelegerĭ. De câte orĭ vine pe tapet afacerea de naţionalitate, tot-déuna i-se póte aplica versul lui Heine: *'S ist ein alte Geschichte, doch bleibt sie ewig neu, und dem sie just passiret dem bricht's das Herz entzwei*“. Numai în liniamente generale doresc a aminti scurt despre el.

După întrarea în vigóre a sistemului afacerilor comune, curînd s'a inaugurat procederea, ca sub diferite pretexte guvernul şi autorităţile sĕ elimineze întrebuinţarea limbilor nemaghiare pe terenul administraţiei şi justiţiei în înţelesul legii din 1868. S'a repudiat chiar şi gândul, ca în sensul legei, sĕ se înfiinţeze şcóle secundare cu limbă de predare nemaghiară şi sĕ se ajutoreze de către stat; ba s'au ivit casurĭ, că s'au pus piedecĭ, ca ele (naţionalităţile) sĕ-şĭ înfiinţeze astfel de şcóle din mijlócele proprii.

Dér nu numai pe terenul guvernămêntului s'a sĕvîrşit procederea acésta, ci spiritului legei de la 1868 i-a declarat rĕsboiŭ însăşĭ legislativa, când prin art. 18 din 1879 a ordonat studiul obligător al limbei maghiare în tóte şcólele primare. Tot acésta a făcut'o mai târdiu prin legea despre „kisdedov“-urĭ. Direcţia acésta s'a consolidat aşa de mult, în societate, în guvernămênt, în legislativă, încât s'a considerat lucru de sine înţeles, că în şcólele primare de stat nu póte fi vorba de altă limbă afară de cea maghiară, pe când legea ordonă, ca statul sĕ înfiinţeze şi ajutoreze chiar şcóle secundare cu limbă de predare nemaghiară.

Pe la mijlocul periodului acestuia s'a pornit şi aşa numita mişcare a reuniunilor culturale, cu numire şi scop invelat, dér care nu a adus în rĕtăcire pe nimenĭ, căcĭ era cu totul manifestă *intenţia maghiarisării celorlalte naţionalităţi.* Astfel am ajuns la ceea ce formeză signatura stării faptice—la *pasivitate.* Naţionalităţile au renunţat la gândul de a mai întra în dieta ţĕrii şi de-odată cu acésta *s'a creat una din situaţiile abnorme, carĭ nu sunt altceva, decât apariţiunile grave ale bólei în organismul statului.* In parlament s'au încetat discuţiunile naţionaliste agitate. In Varşovia ordinea s'a restabilit,— cum mi-se pare, că a anunţat odată ministrul Sebastiani în camera francesă.

De atuncĭ cestiunea naţionalităţilor se discută numai în pressă şi înaintea tribunalelor, *maghiarisarea naţionalităţilor se accentueză tot mai mult ca o aspiraţie, ba ca o ţintă fixată; ultraşovinismul devine obiect de laudă şi de emulaţiune.* Şi am ajuns până acolo, încât comitatul Treiscaune a iniţiat de fapt, printr'o adresă către dietă, desfiinţarea legei de naţionalitate din 1868, ceea-ce apoi s'a cerut şi de la comitate sĕ o părtinéscă, ér în dietă un deputat independist mai distins s'a pronunţat într'un mare discurs tot în sensul acesta.

Se dice, că aicĭ nu e vorba de procedere tiranică şi volnică şi despre prigonire în adevĕratul înţeles al cuvêntului. Décă uneorĭ, în urma viilor provocaţiunĭ, procurorul de stat intenteză procese agitatorilor şi curtea cu juraţi îi osêndesce, sĕ mărturisim adevĕrul, că acésta se întêmplă fără nicĭ un rost şi se face pentru decorul causei, de fapt însĕ prin furnisarea de martirĭ se face serviciu numai causei representate de ultraiştĭ. Dér în timpul mai nou s'a aflat modalitatea, cum sĕ se asupréscă popórele, sĕ se nimicéscă ţĕrĭ prin evitarea odiului tiraniei şi siluirei, „ba pe cale pacĭnică cu mijlóce constituţionale“. O putem esperia acésta şi noi. Cu noi — şi în acéstă privinţă plutim deja pe deplin, vrênd nevrênd, într'o corabie cu fraţii noştri din sînul naţionalităţilor — dic, cu noi încă nu se întêmplă altceva, decât că frumos şi neted, *„langsam aber entschieden vorwärts“*, înainteză *„einzieges oesterreich“*, ér înflorirea materială, ba chiar şi mijlócele traiului, sucul de viéţă al naţiunei, e ţinut permanent în scurgere Cam aşa procedem şi noi faţă cu naţionalităţile; dicem, că sĕ ne arate cineva o ţéră, în care sĕ tracteză mai blând cu elementele contrare statului şi renitente, de fapt însĕ urmăm o procedere, care deşteptă în ele sentimentul opresiunei, ba provócă o adevĕrată amărăciune.

(Va urma.)

Prinţul Nicolae al Muntenegrului a ţinut dilele aceste un discurs politic. Prinţul dise, după cum scrie diarul „Glas Cernagora“ următórele către noul trimis rus, Schisscheglof:

„Intre Rusia şi Muntenegru esistă legăturĭ redestructibile de amiciţie fraternă, sigilate de gloria comună şi de dovedĭ de dragoste, susţinute în cursul timpului.

„Istoria a creat între Rusia şi Muntenegru acéstă fraternitate, săpându-o în inima fie-cărui Sêrb.

„Patria mea este avant-garda credinciósă şi de nebiruit a Slavilor de la sud. Puternica Rusie formézã protecţiunea ei şi apĕrarea ei.

„Depun fidelul meu devotament la piciórele marei mame slave şi sunt gata sĕ susţin pentru ea orĭ ce încercare şi orĭ ce sacrificiu.

Procesul „Cărţii de aur“.

Din discursul apĕrătorului Coriolan Brediceanu.

(Urmare şi fine)

„A doua deducaţiune, ce voesce sĕ o tragă d-l procuror din punctele din a doua serie, e că Românii se plâng, că Ungurii le-au răpit tóte drepturile, şi i-au ţinut în întunerecul nesciinţei.

„Ce drepturĭ am avut? In legile ţĕrii mai nimic. Aprobatele şi Compilatele cuprind restricţiunĭ, ér în „Corpus juris“ este lege despre ştergerea drepturilor Valachilor. Séu nu a fost oprit Românul prin lege de a merge la şcólă şi asta nu e ţinere în întunerecul nesciinţei?“....

Oratorul se provócă aicĭ la o vorbire, ce a ţinut'o la 1858 în America de Sud Kossuth, unde, vorbind despre liberalismul Ungurilor faţă de locuitorii de rassă nemaghiară, lăudându-se dise, că „Saşilor li-s'a iertat sĕ-şĭ organiseze instituţiunĭ politice-naţionale.“

Mai departe citéză o epistole, ce a adresat'o Kossuth — la 1860, când plănuia o nouă revoluţiune în Ungaria şi avé lipsă de ajutorul principatelor unite-române — lui Cuza-Vodă, scrisóre în care face multe promisiunĭ în ce privesce tratarea Românilor din Transilvania şi Ungaria...

Dice, că ideile de libertate, drept, egal şi datorinţă legală, Kossuth le-a împrumutat de la Francesĭ. Apoi continuă

„...Libertatea modernă nu e mai mult un concept de stat mărginit, şi mai puţin un concept de castă séu rassă, ci e *bunul comun al fie-cărui om. Şi dór om e şi Românul!* şi are drept şi el la libertate. Şi cum sĕ nu aibă, că dóră rădĕcinile acestei libertăţĭ moderne în natura omenéscă zac şi se afirmă atât în viéţa spirituală, cât şi în cea publică. Libertatea modernă la singuraticĭ e individuală, la popóre e libertatea comună şi esenţa ei e participarea la viéţa de stat...

„Fapt e, că aceea ce după dreptul firesc e bunul comun al fie-cărui om, al fie-cărui cetăţén, *noi nu avem*; drept aceea adevĕr, ér nu injurie e ce se afirmă în cartea incriminată despre drepturile răpite.

„Critica ce se face faptelor şi evenimentelor istorice, e după lege admisă, şi din punct de vedere al sciinţei şi al progresului chiar de lipsă, ér în pasagele incriminate nu se trece peste marginile criticei permise şi mai puţin se află în carte un singur cuvênt, din care s'ar putea deduce „o provocare directă“, precum prevedea legea.

„Cuvêntările ţinute în parlament, cu ocasiunea alcătuirei codicelui penal, arată până la evidenţă, că era mare grija legislatorilor de a zădărnici periclitarea libertăţii prin întortochierĭ şi deducţiunĭ forţate, de aceea au pus apriat în lege, că delictele din §. 171. 172 şi 173 ai codului penal, numai prin „provocare directă“ se pot comite. Ĕtă cum ar fi „provocarea directă“:

— „Ómenĭ bunĭ! Maghiarii prin răpirea libertăţii nóstre, prin atentatele îndreptate contra esistenţei nóstre naţionale, m'au umplut de ură în contra lor şi a némului lor, şi acéstă ură aveţĭ şi voi sĕ o simţiţĭ şi sĕ aşteptaţĭ óra rĕsplatei“.

„Acésta „e provocare directă“, ér' nu impresia ce-o face o carte a unui autor român asupra unui procuror maghiar. Şi apoi de ce sĕ fie ertat cetăţenilor ungurĭ critice cu mult mai aspre, şi Nemaghiarilor nu, când avem drept a cere libertate egală?

„Servéscă ca esemplu pentru cele afirmate mai sus, hotărîrea tribunalului din Budapesta adusă deunădĭ în 18 Noemvrie 1902 în causa unui proces făcut din partea casei deputaţilor contra lui Farkas Alajos, Csanády Dénes şi cons. (care s'a esprimat asupra casei deputaţilor, că „în acea casă nu şed representanţĭ ai poporului, ci deputaţĭ têrguiţĭ cu 3 milióne de fiorinĭ. Aceia nu ne pot părtini pe noi, căcĭ ne sunt duşmanii noştri. Vom curăţi acel grajd murdar, care se numesce dietă etc.“) şi pe acest din urmă l'a achitat tribunalul, fiind-că aceste enunciaţiunĭ le-a cualificat numai de critică.

„Critica clientului meu obvine şi la alţĭ autorĭ, şi nicĭ nu se referesce la cestiunĭ şi persóne din viéţa presentului, pentru aceea le lipsesce actualitatea, ér fără actualitate nicĭ nu pot avé influinţă asupra Românilor de adĭ, şi nicĭ aţîţa, nicĭ revolta nu-i póte, precum în faptă nicĭ nu s'au mişcat.

„Acum revin asupra întrebărei, décă reproducerea unui document séu discurs se póte pedepsi, şi rĕspund în casul concret cu un categoric *nu*!

„Cele cuprinse în „Cartea de aur“, după cum admite şi d-l procuror, se află şi la autorii Jancsó, Popea, Dr. G. Popovicĭ, Bariţiu, Horvat Mihály, publicate tot în patria nóstră, tot sub acéstă eră constituţională şi tot sub stăpânirea acestui codice penal... Acum vine d-l Păcăţianu şi face tot lucrul acela, în bună credinţă, că precum nu a aflat procurorul nimic punibil în publicaţiunile de mai 'nainte, el face un lucru permis, iertat. El fù condus de convingerea, că face un lucru iertat. Unui astfel de om îi lipsesce intenţia de a călca legea, şi de aceea nicĭ nu e capabil de a comite crimă séu delict.

„Se mai încércă d-l procuror a escita antipatia în contra acusatului prin apostrofarea părţilor din „Cartea de aur“ referitóre la faptele lui Kossuth, Csányi, Hatvani, sub cuvênt că înegrind aceste figurĭ istorice ale Ungurilor, acusatul comite aţîţare contra naţiunei maghiare....

„...Avem lege, că următorii pot sĕ-şĭ caute satisfacţiune pentru vătĕmarea de onóre a reposaţilor lor părinţĭ. A decreta de identică naţiunea maghiară cu personagiele istorice, o póte face d-l procuror, dér numai pe conta priceperei sale, şi şi atuncĭ fără nicĭ o competenţă.

„Altcum avem autorĭ maghiarĭ, carĭ încă se esprimă desgustat şi desaprobător faţă de numitele persóne istorice. Las pe Csányi şi Hatvani, dér sĕ mĕ opresc la Kossuth. *Keményi* Zsigmond, istoric transilvănean de mare trecere, îl numesce: „Dsinghiskanul instituţiunilor“; *Salamon* Ferencz „rĕsvrĕtitor şi plin de scopurĭ revoluţionare“; ér mai de-unădĭ însuşĭ ministrul preşedinte *Széll* Kálmán a dis, că Kossuth a depăşit terenul legal.

„Ĕstmod lipsindu-i d-lui procuror orĭ-ce motiv temeinic pentru dovedirea acusei sale, v'a strigat de încheere: *Ţineţi l, închideţi-l*! apĕraţĭ pămêntul Ungăriei!“

Citéză apoi unele pasage dintr'un discurs al lui Apponyi şi încheie aşa:

„Eu dic dela mine: nu e posibil a resolva cestiunea naţionalităţilor cu întemniţărĭ, acésta o dovedesce şi esperienţa de până acum, precum nu se póte opri un isvor natural de munte cu înfundăturĭ şi nu se póte face sĕ dispară, ci isvorul isbucnesce cu puterea sa naturală. De aceea nu vĕ sufulcaţĭ la lucrurĭ contra naturei, căcĭ imposibilităţĭ întreprindeţi.

„Şi acum curgă liber isvorul justiţiei de acum, întrupate în d-vóstrĕ, d-lor juraţĭ!“

„Privim în faţa manifestării sale.

„Aşteptăm verdictul!“

Discursul împĕratului Wilhelm

la înmormêntarea lui Krupp.

Nu ca cei-lalţĭ împĕraţĭ şi regĭ, carĭ îşĭ cetesc discursurile alcătuite după tóte regulele diplomatice, împĕratul Wilhelm, mânat de temperamentul sĕu energic, îşĭ esprimă convingerile în cuvêntărĭ funebrale, în toaste, în rĕspunsurĭ la diferite alocuţiunĭ. Interesant este discursul pe care l'a ţinut la înmormêntarea lui Krupp, care a murit de supĕrare în urma atacurilor nedemne ale fóiei şocialiste *„Vorwärts“*. Ĕtă ce a dis împĕratul german:

„Mĕ simt îndemnat, de a Vĕ esprima cât de adânc sunt emoţionat în inima mea prin acest deces. Aceeaşĭ jale vi-o esprimă şi Maiestatea Sa împĕrătésa, care şĭ-a trimis de-altminterĭ şi în scris condolenţele sale dómnei Krupp. Eu şi soţia mea adesea ne-am bucurat de ospitalitate în familia Krupp. In cursul anilor relaţiile nóstre s'au format aşa, încât pot sĕ mĕ

---

eram fericit, fiind-că mĕ aflam acolo, fericit cu tot frigul şi cu tótă primejdia, fericit de órele lungĭ pline de întunecime şi de frică, óre ce mi-a fost permis sĕ le petrec între aceste dĕrîmăturĭ lângă drăguţa fată.

Mĕ întrebaiŭ: Pentru-ce acest sentiment de bucurie şi mulţumire.

Pentru-ce? Scieam eu? Pentru-că era acolo? Cine, ea? O mică necunoscută englesă! N'o iubiam, n'o cunosceam şi totuşĭ mĕ simţiam mişcat, atins, învins.

Aşĭ fi scăpat'o dintr'o miie de primejdiĭ aşĭ fi făcut mii de prostii pentru ea! Curios lucru! Cum se póte ca presenţa unei femei sĕ ne emoţioneze aşa? Se fie puterea seducĕtóre a frumuseţei şi a tinereţei ei, care ne ţine fermecaţĭ şi ne ameţesce ca vinul?

Sĕ nu fie mai curênd voinţa acelei misterióse puternice iubirĭ, ce fără încetare stărue a unì fiinţele, carĭ îşĭ probéză puterea şi orĭ şi unde îşĭ stau faţă în faţă bărbatul şi femeia, care îi pĕtrunde cu emoţiune, c'o emoţiune ameţitóre, tainică şi adêncă, precum se sapă jur împrejur pămêntul când vrei sĕ sădescĭ florĭ?

Dér tăcerea întunerecului devenì spăimêntătóre şi fù întreruptă numai de un murmur nesigur şi nesfîrşit, de sgomotul năbuşit al mărei care crescea şi ale cărui valurĭ c'un ton gol şi uniform se loveau de carcassă.

De-odată audii sughiţul unui plâns. Cea mai mică dintre domnişórele englese plângea. Tatăl ei voia s'o mângăie, dér de-odată începură toţĭ trei în limba lor sĕ vorbéscă cu ea. N'am înţeles nicĭ un cuvênt, dér am presupus, că voiau s'o liniştéscă, însĕ ea deveni tot mai fricósă.

Intrebaiŭ pe vecina mea: „Nu ţi-e prea frig, domnişóră?“

„De sigur“ rĕspunse ea, „eu simt fórte tare frigul“.

Am voit sĕ-i dau mantaua mea, ea refusà; dér eu mi-o şi desbrăcasem şi am înfăşurat'o în ea, cu tóte că se opunea. Pe când se împotrivea, se atinseră mânile nóstre, şi ne străbătù un fior dulce.

(Va urma).

numesc amic al repausatului şi al casei sale. Din aceste motive nu puteam sĕ nu mĕ presint la serbarea funebrală de astădĭ, ţinêndu-mĭ de datorie, sĕ stau alăturea de vĕduva şi fetele amicului meu. Imprejurările particulare, carĭ au însoţit întêmplarea tristă, mi-au servit tot-odată de motiv, ca sĕ mĕ present aicĭ în calitatea mea de cap suprem al imperiului german, ca sĕ ţin *scutul împĕratului german d'asupra casei şi a memoriei repausatului.*

„Acela, care a cunoscut mai de-aprópe pe repausatul, sciea ce naturel fin şi susceptibil avea dênsul şi că acesta singur putea sĕ ofere punctul de atac, spre a-l lovi de mórte. El a fost victima integrităţii sale intangibile. S'a întêmplat în ţĕrile germane o faptă, atât de josnică şi ordinară, încât emoţionéză tóte inimile şi ar trebui sĕ i-se urce fiie-cărui patriot german sângele în obraz din causa ruşinei, ce s'a făcut întregului nostru popor. I-s'a atacat onórea unui German neaoş, care n'a trăit decât pentru alţii, care n'a avut în vedere, decât binele patriei şi înainte de tóte al lucrătorilor sĕi. Acéstă faptă cu urmările ei, nu este alt-ceva, de cât — *un asasinat.* Căcĭ nu esistă nicĭ o deosebire între acela, care dă cuiva otravă şi între acela, care din ascundĕtórea sigură a biuroului redacţional cu rêndurile otrăvite ale calomniilor sale îi răpesce deaprópelui numele cinstit şi prin torturile sufletescĭ provocate prin acésta, îl omóră. Cine au fost aceia, carĭ au comis acéstă faptă ruşinósă faţă cu amicul nostru? Bărbaţĭ, carĭ până acum erau consideraţĭ de Germanĭ, dér carĭ acum nu mai sunt vrednicĭ de acest nume, bărbaţĭ eşiţĭ din classa populaţiei muncitóre germane, care are sĕ-i mulţuméscă lui Krupp nesfîrşite binefacerĭ şi din care astăḑi mii şi mii petreceau cu ochii plinĭ de lacremĭ prin străḑile oraşului Essen corpul neînsufleţit al binefăcĕtorului lor.“

Apoi întorcêndu-se către lucrătorĭ ḑise:

„Voi lucrătorĭ ai lui Krupp aţĭ fost în tot-déuna credincioşĭ faţă cu patronul vostru, Recunoscinţa nu s'a stîns în inimile vóstre. Cu mândrie am vĕḑut în streinătate pretutindenĭ preamărit numele patriei nóstre germane prin munca mânilor vóstre. Nisce bărbaţĭ, carĭ vréu sĕ fie conducĕtorii muncitorilor germanĭ, v'au răpit pe scumpul vostru patron. Datoria vóstră este de a apĕra onórea patronului vostru şi de a-i scuti memoria de insulte. Am încrederea, că veţĭ găsi adevĕrata cărare, pe care sĕ arătaţĭ, că o comunitate între muncitoriĭ cinstiţĭ germanĭ şi între autorii acestei fapte ruşinóse, este esclusă. Cine nu rupe legăturile cu aceştĭ ómenĭ, atrage o complicitate morală asupra capului sĕu. Am încredere în lucrătorii germanĭ, că sunt conscienţĭ de însemnĕtatea momentului şi că vor găsi o resolvire a cestiunei, după cum se cuvine unor bărbaţĭ germanĭ“.

SCIRILE DILEI.

— 19 Noe[illegible]vrie

In cestiunea parochiei rutene din Carei. Diarul „Alkotmany“ a publicat ḑilele acestea un articol mai lung scris de fostul colaborator al acestui ḑiar, d-l R. Cupar, actualmente profesor la gimnasiul din Beiuş, care combate afirmaţiunile lui Pazuchanics publicate în faimósa sa broşură. In acest rĕspuns fiind citat şi numele d-lui *Szabó* Jenö, membru în camera magnaţilor şi preşedinte al comitetului de acţiune pentru întroducerea limbei liturgice maghiare în biserica gr. catolică, acesta într'un alt articol publicat tot în „Alkotmány“ completéză unele lucrurĭ scrise de d-l Cupar şi mai hazardéză următórele frase, carĭ trebue sĕ le relevăm, fiind-că în ele se trage la îndoiélă caracterul românesc, până acuma încă neatins, al diecesei gr. catolice de Oradea-mare şi însinuă dreptul (?) Maghiarilor gr. catolicĭ de a cere, ca la scaunul vacant din Oradea sĕ se numéscă de astă-dată un episcop maghiar (!!).

„Din punct de vedere patriotic, ḑice Szabó, am dat celor din Carei sfatul, că deóre ce în diecesa Orăḑii 44 parochii (?), adecă mai bine de a patra parte a totalităţii, sunt maghiare, sĕ nu slăbéscă elementul maghiar prin dismembrare, ci uniţĭ cu cele-lalte parochii maghiare, sĕ caute a aduce la valóre adevĕrul, care corespunde faptelor şi care este, că diecesa oradană nu este *românéscă*, precum nu este nicĭ cea de Muncaciŭ, ci este pur şi simplu *greco-catolică.* Mi am esprimat tot-odată părerea, că deóre-ce de la 1824 şi până astăḑĭ *toţĭ episcopii au fost de naţionalitate română,* ca minoritate respectabilă ar puté cere cu tot dreptul, ca sĕ fie numit acum la scaunul vacant un *episcop de naţionalitate maghiară*“.

Multe ar vré d-l Szabó! Vorba e însĕ, că pe cât de falsă este premisa cu cele 44 parochii maghiare, tot aşa de nedréptă îi este şi conclusiunea!

Inaugurarea casei industriale săsescĭ din Braşov. Duminecă după amiaḑĭ s'a făcut—spune „Kronstädter Zeitung“— inaugurarea noului edificiu numit „Gewerbevereinshaus“ din Braşov cu o solemnitate deosebită. Dr. Orendi a salutat întâiŭ pe d-l fişpan conte Ştefan *Lazar* pe vice-şpanul Dr. *Iekel* şi pe primarul *Hiemesch*, carĭ au fost de faţă la acéstă serbare. Apoi lnà cuvêntul d-l Carl *Thomas*, care a rostit discursul de inaugurare. Séra a fost petrecere, de la care s'a trimis Maiestăţii Sale telegramă omagială, care se termina cu cuvintele: Din inimile nóstre credinciόse regelui am cântat la acéstă serbare imnul: *„Gott erhalte, Gott beschütze unsern König, unser Land!“*

Parastas pentru episcopul Pavel. In ḑiua de sfinţii Arhangelĭ s'a celebrat în biserica din Sat-Slatina un parastas pentru odihna sufletéscă a episcopului Pavel, pontificând vicariul Maramureşului Titu *Budu*, asistat de mai mulţĭ preoţĭ. Cu acéstă ocasiune s'a sfinţit monumentul aşeḑat la mormêntul episcopului. Pe monument este gravat următorul epitaf:

Aicĭ aştéptă învierea morţilor Mihail Pavel de Peteritye, episcop diecesán gr. cat. de Oradea-mare, conte roman, asistent la tronul papal, prelat domestic al Sfinţiei Sale Pontificelui Roman, consilier intim de stat al Maiestăţii Sale ces. şi reg. apostolice. Proprietar al strălucitului ordin al Corónei de fer cl. I. Cavaler al strălucitului ordin Francisc Iosif I. Regeneratorul şi al doilea fundator al tuturor instituţiunilor culturale din acea diecesă, cel mai mare binefăcĕtor al diecesei sale,—adormit în Domnul la băile saline „Pavel“ din Slatina în 1 Iunie 1902 în anul 75 al etăţii, 51 al preoţiei, 30 al episcopiei şi 23-lea al activităţii sale apostolice în fruntea diecesei Orăḑii-marĭ.

„După esemplul Mântuitorului a trecut, binefăcênd la toţĭ.

Dumneḑeu sĕ-l aibă între aleşii sĕi!

Sinod protopopesc în Cluşiŭ. In ḑiua de 18 Noemvrie s'a ţinut în Cluşiŭ sinod protopopesc sub preşedinta părintelui protopop Dr. E. *Dăianu.* In discursul de deschidere părintele protopop a accentuat importanţa sinódelor protopopescĭ, care este o instituţie veche în biserica română, mai veche chiar decât unirea. — Dintre mirenii aleşĭ mulţĭ au absentat. Se ḑice, că unii cereau diurne şi cheltuielĭ de transport. In sinod s'au desbătut multe cestiunĭ de interes public bisericesc şi naţional.

Un nou discurs al împĕratului Wilhelm. Câte-va ḑile după discursul de la Essen, în care a apĕrat memoria lui Krupp, împĕratul Germaniei a pronunţat în Görlitz (Silesia) un alt discurs cu ocasiunea inaugurării unei hale comemorative (Gedenkhalle). In acest discurs împĕratul a relevat, că generaţiile actuale par-că n'ar corespunde aşteptărilor întru continuarea operei părinţilor. Noul secol, ḑice împĕratul, este dominat de sciinţă şi technică, nu ca secolul trecut de filosofie. Acésta trebue sĕ o înţelégă Germanii. Sĕ cultivăm însĕ şi pe mai departe libertatea cugetării, libertatea cultivării mai departe a religiei şi libertatea cercetărilor sciinţifice. Acésta este libertatea, pe care o doresc poporului german, şi nu libertatea de a-se guverna după plac şi rĕu.

Demonstraţiunĭ la universitatea din Viena. Membrii corporaţiunilor pangermane (Alldeutsch) studenţescĭ de la universitatea din Viena, au pus la cale o demonstraţiune contra membrilor din corporaţiunile catolice: „Norica“, „Austria“, „Nordgau“. Aceştia la rêndul lor, împotrivindu-se energic, s'a iscat în coridórele universităţii din Viena o păruială straşnică. Scenele aceste tumultuóse s'au întêmplat Sâmbăta trecută. Rectorul a suspendat de-ocamdată obicînuitul „Bummel“ (corso studenţesc) de Sâmbăta şi a pornit cercetare disciplinară contra celor ce au iniţiat scandal.

Exhumare. Din *Tohanul-vechiŭ* s'a trimis o denunţare anonimă tribunalului din Braşov, cum-că Păuna Eremia Muscan, care a repausat înainte de asta cu şése sĕptĕmânĭ, n'ar fi murit de mórte naturală. Duminecă, în 30 Noemvrie, a eşit la faţa locului o anchetă, compusă din judecătorul de instrucţie şi doi medicĭ, carĭ au ordonat exhumarea şi au făcut autopsia cadavrului întrat deja în stare de putrefacţie. Ancheta n'a putut constata nimica suspect. Informatorul nostru îşĭ esprimă indignarea faţă cu modul, în care s'a făcut autopsia cadavrului în faţa unei mulţimĭ de bărbaţĭ, femei şi copii veniţĭ acolo din curiositate, sĕ asiste la spectacolul neestetic. Informatorul nostru e de părere, că asemenea autopsii ar trebui făcute în asistenţa cel mult a persónelor oficiale şi nu în faţa satului întreg.

Norocul împĕratului Wilhelm. Am amintit într'unul din numerii trecuţĭ, că un privatier engles bogat a lăsat împĕratului Wilhelm o moştenire de mai multe milióne. Acum se vestesce din Dresda, că a murit acolo un domn bĕtrân fórte bogat, care a lăsat prin testament împĕratului Wilhelm o avere mare în banĭ. — Norocos împĕrat!

Un ḑiar jidovesc în Sătmar. Sub titlul *„Szatmarer Jüdische Zeitung“* va apare un ḑiar în Sătmariu. Diarul va fi tipărit cu litere ebraice. — Caracteristic pentru stările din comitatul Sătmariului.

Bancnote false. In împrejurimile Lugoşului circulau în timpul din urmă hârtii falsificate de câte 20 cor. Gendarmeria se ḑice că ar fi constatat, că aceste falsificărĭ ar fi fost făcute de preotul *Gonza*, care a fost arestat.

Impuşcat din nebăgare de sémă. Primarul din Veştem, I. Mărgineanu, a împuşcat în ḑiua de 11 Septemvrie pe teologul Stefan Velţianu, care petrecea acasă în vacanţe. Procesul lui Mărgineanu s'a judecat alaltăerĭ la Sibiiu şi făptuitorul a fost condamnat la şése lunĭ închisóre şi întórcerea cheltuelilor de înmormêntare.

Fată răpită. Flăcăul George Luchicĭ din Sânmiclăuşul-mare cu ajutorul câtorva tovarăşĭ a răpit pe fata Flora Zarku ḑiua namiaḑa mare şi punêndu-o într'o căruţă, a dus-o la o măierisce, de unde numai a treia ḑi a putut scăpa şi a se întórce la părinţĭ. Contra flăcăului s'a pornit cercetare.

O bandă de hoţĭ a fost descoperită ḑilele acestea în Becicherecul-mare, care avea organisaţie întinsă şi comitea hoţii sistematice prin prăvăliile oraşului. Un cetăţean cu vadă din acel oreş, a fost descoperit ca gazdă de hoţĭ.

Primar împuşcat. Se scrie din Oradea: Primarul comunal Tóder Dulo din Vaşand, care era temut şi odios înaintea întregei comune, în ḑiua de 27 Noemvrie tocmai când iscălia un proces verbal la primărie, a fost împuşcat prin feréstră.

Un omor la un teatru chines. In timpul unei representaţii la teatrul chines din San-Francisco, actorul Cen-Li-Poo a ucis din gelozie, cu o lovitură de pumnal, pe o actriţă fórte frumósă. Publicul a fost cuprins de panică. Chinesul a fost arestat şi poliţia cu mare greutate l'a putut apĕra ca sĕ nu fie linşat de mulţime.

„Sci mândro când ne iubiam“ este titlul unei composiţii musicale pentru cor de bărbaţĭ, de Timoteiŭ *Popovicĭ* prof. de mus. la seminariul „Andreian“. Se póte căpĕta de la autor în Sibiiu, cu preţul de 50 banĭ esemplariul + 10 banĭ porto.

Convocare.

Adunarea generală a *Reun. fem. rom. din loc.* convocată pe ḑiua de 6/19 Noemvrie nu s'a putut ţiné, ne fiind presente în acea adunare 1/3 din totalul membrilor; deci în sensul § 10 al. 2. din statutele Reuniunei, se convócă adunarea generală pentru a doua óră pe ḑiua de Lunĭ 25 Nov. (8 Dec.) a. c. la 3 óre p. m. în sala cea mare din edificiul şcólelor române din loc.

Biroul comitetului.

Agnes Duşoiu, preşedintă. *Lazar Nastasi,* secretar.

Literatură.

„Bănăţeanul“. Deprinderĭ păgubitóre, sfaturĭ şi învĕţăturĭ. Seria primă. Ediţiune îngrijită din însărcinarea despărţămêntului Lugoşiŭ al Asociaţiunei şi cu consimţămêntul autorului, de Dr. *Valeriu Branisce. Preţul 30 banĭ.* Lugoşiŭ 1902.

Din composiţiunile pline de melodii românescĭ ale mult regretatului compositor român *Ciprian Porumbescu,* tipărite şi edate în ediţiunĭ poporale de d-na Marióra *Raţiu* născută Porumbescu, se află de vêndare la Tipografia nóstră următórele piese:

„Imn de urare“ cu douĕ vocĭ, *„Hora Prahovei“*, *„A cădut o rază lină“* cu voce, *„Fluturaş de nópte“* polcă, *„Frunză verde mărgărit“* cânt poporal, *„Pe câmpiile Stupcei“* polca mazurca, *„Fata popii“* cânt poporal. Fie care bucată costă 50 b. plus 10 banĭ porto. *„Basme Iaşene“* vals, 1 cor. 50 b. plus 10 banĭ porto. *„Potpouriu“, din opereta „Crai nou“* 3 cor. şi *Ouvertura din opereta „Crai nou“* 1 cor. 50 banĭ plus 10 banĭ porto.

A apărut *„Almanachul“* societăţii *„Petru Maior“* Budapesta 1901 cu un conţinut bogat şi ilustrat. Format 8° cu 144 paginĭ. *Preţul 4 coróne.* Se află de vênḑare la Tipografia *A. Mureşianu* cu preţul indicat, plus 35 banĭ porto.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 1 Decemvrie. In şedinţa de aḑĭ a dietei s'a urmat desbaterea asupra indemnităţii. *Barta* Ödön atacă guvernul pe tema cestiunei de naţionalitate. Constată, că nu e nicĭ un progres, ci regres în construirea statului naţional maghiar. Polemiséză cu deputatul croat Tomasicĭ, care face deosebire între patria maghiară şi patria croată, pe când dreptul public maghiar nu recunósce stat croat, ci numai cetăţenĭ maghiarĭ. Atacă viu pe Banul croat, care nu servesce interesele Ungariei şi din indolenţa căruia a curs sânge. Afirmă, că turburările din Agram au fost puse la cale din Viena.

Sosiţĭ în Braşov.

Pe ḑiua de 29 Noemvrie.

Pomul verde: Turoczi, K. Vásárhely Benke, Eresztevény; Pach, Viena.

Orient: Cojănel, comerciant, Câmpina; Macri, comerciant, Buştenĭ.

Europa: Glück, Ladányi, Hreblay, Pesta; Gerlich. Kleinberger, Schwarz, Lindenbaum, Viena.

Pe ḑiua de 1. Noemvrie.

Pomul verde: Mayer, Pesta; Iakab, Viena.

Europa: Veress, Gross, Schöffer, Hajdu, Grünn, Mayer, Nádas, Pesta; Budaspitz, Baumgartner, Zwieback. Fritsch, Deutsch, Jung, Kohn, Viena; D-na Szabó, Sibiiu; Rosenthal. Nyiregyháza; Dobál, Cluşiŭ; Căpitanul Grunau, Ionescu, comerciant, Bucurescĭ.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Călindarul Plugariului.

A apărut și se póte procura de la tipografia *A. Mureșianu* — Brașov, „**Călindarul Plugariului**“. Prețul, cu porto, **25 cr.** (50 banĭ).

Acest călindar, care apare acum în anul XI, cuprinde în afară de datele obicĭnuite calendaristice, geneologia domnitorilor din Europa, taxele telegramelor și cele poștale, scala timbrelor, Mĕsurile, tîrgurile din Ardeal și Ungaria și lista advocaților românĭ.

In *partea literară* vedem portretul bine reușit al repausatului episcop *Mihail Pavel* cu o biografie, de Augustin Paul, Rugăciune (poesie) de M. Eminescu, Restignirea lui Isus, de Sinkiewitz (un admirabil fragment din romanul „Sĕ-l urmăm“). Călugărenii (poesie) de C. Sandu, Cincĭ într'o păstaie (poveste de Andersen), Luléua lui moș Radu, Legenda pământului și a muncii, de Dim. Dan, „Ăl mai tare om din lume“ (poesie în dialect bănățenesc) de regretatul tînĕr poet Victor Vlad Delamarina.

Partea economică este și în acest an bine representată prin următórele articole: „Dușmanii economiei“ de Ioan Georgescu; „Plantarea pomilor“ de A. Boldor, „Causele de ce sĕmĕnăturile sunt rele“ de N. H. Vechiulescu, „Insecte stricăcióse pomilor și viilor“, „Ce plătesce banul și cum îl cruțăm noi?“

După partea economică urméză pe mai multe paginĭ diferite *„povețe“*, apoi „Diverse“ și în fine „Anecdote și Glume“.

Ca adaos sunt și anul acesta o mulțime de anunțurĭ.

Cursul la bursa din Viena.

Din 1 Decemvre n. 1902.

Renta ung. de aur 4%	120.20
Renta de corône ung. 4%	97.95
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	90.45
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	97.90
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	98.50
Bonurĭ rurale ungare 4%	200 —
Bonurĭ rurale croate-slavone	156.75
Impr. ung. cu premii	101.25
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin	100.95
Renta de argint austr.	120.65
Renta de hârtie austr.	100.30
Renta de aur austr.	91.90
Losurĭ din 1860.	151.40
Acții de-ale Băncei austro-ungară	15.51
Acții de-ale Băncei ung. de credit	703.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit	667.75
Napoleondorĭ	19.09
Mărcĭ imperiale germane	117.50
London vista	239.40
Paris vista	95.25
Rente austr. 4% de corône	95 10
Note italiene	—.—

Sz. 11513—1902.

tlkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

A fogarasi kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy Dr. Motok Miklós ügyvéd végrehajtatónak Cománicsiu Számoilla végrehajtást szenvedő elleni 1662 kor. — fil. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törv.-szék (a sárkányi kir. járbiróság) területén levő, az alsó-veniczei 323 sz. tlkvbeni adósok nevén álló A † a. 26 hrsz. egész ingtlnra 04 kor.

333	„	„	„	42	„
334/2	„	„	„	20	„
1018/1	„	„	„	16	„
3701	„	„	„	138	„
4287	„	„	„	22	„
4707	„	„	„	75	„
7782	„	„	„	47	„
7808/2	„	„	„	71	„
7829, 7830	„	„	„	104	„
8102	„	„	„	179	„
9421	„	„	„	250	„
9438	„	„	„	220	„
9683, 9684	„	„	„	69	„
9812	„	„	„	48	„
9850	„	„	„	19	„
10510	„	„	„	45	„
11126	„	„	„	16	„
11215	„	„	„	50	„
11217	„	„	„	26	„
11305	„	„	„	32	„
11307	„	„	„	21	„
11841	„	„	„	10	„
11905	„	„	„	148	„
11906/3	„	„	„	12	„
13091	„	„	„	12	„
1865	„	„	„	58	„
2194	„	„	„	45	„
2333	„	„	„	58	„
2764/2	„	„	„	97	„
2484	„	„	„	70	„
2736	„	„	„	74	„
3376, 3440	„	„	„	97	„
3575	„	„	„	20	„
13354	„	„	„	06	„
13467/4	„	„	„	07	„

II. Az alsó-veniczei 458 sz. tljkvben A † 1 rndsz. Comaniciu Georgené szl. Comaniciu Anna özvegy Penciu Nicolae (Mia) kinek neje Stoica Rachira, Comaniciu Josif (Militariu), Comaniciu George (iskolai igazgató), Stoica George, Cuciu Gicuțiu, Cornea Anna férj. Stoica Cuciu Gicuțiu, Comaniciu Sámuel és neje Juliánna nevén álló 3626—3632 hrsz. egész ingtlra 22 kor.

III. Az alsó veniczei 467 sz. tljkvben A † 5820—5826 hrsz. ingatlanból adósok Comaniciu Samoil és neje jutalékára 10 korona.

IV. Az alsó-veniczei 467 sz. tljkvben A † 7198-tól 7224-ig hrsz. ingatlanból nevezett adósok jutalékára —.50 fill.

V. Az alsó-veniczei 566 sz. tljkvben A † 10009—10037 hrsz. ingatlanból nevezett adósok jutalékára —.40 fill.

VI. Az alsó-veniczei 563 sz. tjlkvben A † 10069—10101 hrsz. ingatlanból nevezett adósok jutalékára —.04 fill.

VII. Az alsó veniczei 618 sz. tjlkvben A † 1 rendsz. Comaniciu Gaseu (kinek neje Stoica Anna), Comaniciu George (kinek neje Cornea Mária), Comaniciu Iosif (militariu ces reg.) Comaniciu Mateiu (kinek neje Bertia Mária), Comaniciu Niculae (Rujoiu) kinek neje Comaniciu Giuca), ifj. Comaniciu Gucu George, kisk. Comaniciu Bartolomeiu, Cintea Eufrosina (Dragomir), kisk. Stoica Nicolaené szl. Stoica Anna, kisk. Stoica Frencz George, kiskoru Stoica Frencz Niculae, kisk. Stoica Frencz Juon, Comaniciu Szamuel és neje Julianna, özv. Comaniciu Máténé szül. Stoica Verona, kisk. Comaniciu Niculae lui Iosif, Anna, Mária és Elisabeta nevén álló 12137—12146 hrsz. egész ingatlanra 42 korona.

VIII. Az alsó-veniczei 668 sz. tljkvben ifj. Stoica Juon és adósok nevén álló 12702—12704 hrsz. egész ingatlanra 20 kor.

IX. Végül az alsó-veniczei 672 sz. tljkvben ifj. Stoica Juon és adósok nevén álló

5756	hrsz.	egész	ingtlanra	16	kor.	8087	hrsz.	egész	ingatlanra	12 kor.
5816/2, 5817	„	„	„	08	„	8099	„	„	„	30 „
						8191	„	„	„	30 „

koronában ezennel megállapitot kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1902 évi Deczember hó 22-ik napján délelőtt 9 órakor** Alsó-veniczei községben megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpenzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881 november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezehez letenni avagy az 1881. LX t. cz. 170 §-sa értelmében a bánatpenznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Fogaras, 1902 évi Otkober hó 9-én napján.

A kir. járásbiróság, mint tlknyvi hatóság.

Schupiter,
kir. albiró.

765.1—1